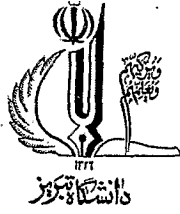

سلام علیکم

۴۴۱۵
۱۳۸۷/۱۱/۱۵
۱۳۸۷/۱۱/۱۵

دانشکده ی علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی بالینی

موضوع :

مقایسه بین عوامل شخصیتی، سبکهای حل مساله و میزان استرس تجربه شده میان افراد وابسته به مواد و افراد بهنجار

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر منصور بیرامی

استاد مشاوره:

جناب آقای دکتر مجید محمود علیلو

پژوهشگر:

بیانه عبدالله زاده

کتابخانه مرکزی
دانشگاه گیلان

۱۳۸۷ / ۱۶ / ۲۵

اسفند ۸۶

۱۵۰۱۰۶

تقدیم به:

استاد عالی مقام و کراتقدیرمان جناب آقای دکتر منصور بیرامی، به پاس
راهنمایی های ارزنده و بی دریغشان که صمیمانه مرا را یاری نموده اند و
همواره از لطفشان بهره مند بوده ام.

تقدیم به:

اساتید گرامی

جناب آقای دکتر مجید محمود علیلو ، مشاور دلسور

و جناب آقای دکتر جلیل باباپور خیرالدین ، استاد داور

و جناب آقای دکتر تورج هاشمی ، معاون پژوهشی دانشکده

به پاس همکاری بی دریغشان

و تقدیم به تمامی اساتید گرانقدرم در طول دوران تحصیل که دروازه علم و

موفقیت را با راهنمایی های ارزنده شان براریم گشودند. و همچنین کارکنان

مؤتمرم و رحمت کش دانشکده.

تقدیم به

سایه سبز زندگیم ، پدر بزرگوارم

و به قلب تپنده مهربانی که چه شیرین و زیبا برای من می تپد مادر

دوست داشتنی ام...

و تقدیم به روح بزرگ دو بزرگمرد زنده یاد

عمویم حسن عبدالله زاده، تبلور به یاد ماندنی مهر

دایی ام محمد نظری تجسم ماندگار عزت

و به تک تک عزیزانم که معنا دهندگان اشکها و لبخندهایم بوده اند.

به سنگ صبورم آوات ، به فنده های آذین ، به سلیقه زیبای حدیث ،

شیطنت های شهلا و به لطف مژگان

و اما به صدر دریایی تو معصومه معصوم من

و به یاد جاودان یاران همکلاسی

و تقدیم به

نجیب زاده مهربانم

"دیار" بی همتایم

نام خانوادگی دانشجو: عبدالله زاده		نام: بیانہ
عنوان پایان نامه: مقایسه بین عوامل شخصیتی، سبکهای حل مساله و میزان استرس تجربه شده میان افراد وابسته به مواد و افراد بهنجار		
استاد راهنما: دکتر منصور بیرامی	استاد مشاور: دکتر مجید محمود علیلو	مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد
رشته: روانشناسی	گرایش: بالینی	دانشگاه: تبریز
دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی	تاریخ فارغ التحصیلی: اسفند ۸۶	تعداد صفحه: ۱۵۹

کلید واژه ها: صفات (عوامل شخصیتی) ، سبک های حل مسأله ، میزان استرس تجربه شده ، اختلال سوء مصرف یا وابستگی به مواد ، معتاد خود معرف

چکیده:

صفات شخصیتی ، سبک های حل مساله از جمله عوامل درون فردی و میزان استرس تجربه شده از جمله عوامل برون فردی موثر در سبب شناسی اختلال سوء مصرف یا وابستگی به مواد محسوب می شوند که در ابتلای افراد، نقش واسطه ای را ایفا می کنند. پژوهش حاضر با هدف کلی مقایسه ابعاد پنج گانه شخصیتی، سبک های حل مساله و میزان استرس تجربه شده بیماران با اختلال وابستگی به مواد که به صورت خود معرف به مرکز بازتوانی و درمان معتادان خود معرف مرکز بهزیستی چهارراه عباسی شهرستان تبریز مراجعه کرده بودند و افراد بهنجار صورت گرفت. پژوهش های پیشین نشان داده اند که بین ابعاد پنج گانه شخصیتی، سبک های حل مساله و میزان استرس تجربه شده افراد با اختلال سوء مصرف یا وابستگی به مواد (معتادان) و گروه بهنجار تفاوت وجود دارد. در این پژوهش شخصیت از دیدگاه پنج عاملی مورد بررسی قرار گرفته است. در تحقیق حاضر چنین فرض شده است که معتادان در این مولفه ها با افراد بهنجار تفاوت دارند. به این منظور ۵۰ نفر از معتادان خود معرف و ۵۰ نفر از افراد بهنجار به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. پرسشنامه شخصیتی نئو فرم کوتاه، مقیاس سبکهای حل مساله لانگ و کسیدی و سیاهه میزان استرس زندگی هولمز - راهه ، در مورد نمونه انتخاب شده اجرا شد. بررسی نتایج پژوهش نشان داد که بین نمرات گروه معتادان خود معرف و گروه بهنجار در عوامل پنج گانه شخصیتی (بجز بعد دلپذیر بودن) تفاوت معنادار وجود دارد. بررسی شیوه های حل مساله سازنده و غیر سازنده در دو گروه بیانگر وجود تفاوت بین دو گروه بهنجار و گروه معتادان میباشد. همچنین بررسی نتایج سیاهه استرس زندگی هولمز - راهه بیانگر تفاوت در میزان تجارب استرس زا در زندگی افراد وابسته به مواد و افراد بهنجار میباشد.

فهرست

۱.....	فصل اول: کلیات تحقیق
۲.....	مقدمه
۴.....	بیان مسئله
۹.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۱.....	اهداف پژوهش
۱۱.....	هدف کلی:
۱۱.....	اهداف جزئی:
۱۲.....	فرضیه های تحقیق
۱۳.....	متغیرهای پژوهش
۱۳.....	تعریف مفاهیم پژوهش
۱۳.....	تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها:
۱۳.....	صفات شخصیتی:
۱۵.....	سبک های حل مسأله:
۱۷.....	وابستگی به مواد (اعتیاد):
۱۸.....	استرس (فشار روانی):
۱۹.....	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۲۰.....	مقدمه
۲۰.....	وابستگی و سوء مصرف مواد:
۲۲.....	ملاک های تشخیصی وابستگی به مواد:
۲۴.....	سوء مصرف مواد:

۲۵	.....	انواع مواد اعتیاد آور:
۲۸	.....	شخصیت:
۳۰	.....	دیدگاههای شخصیت و نظریه صفات:
۳۲	.....	نظریه آیزنگ:
۳۵	.....	مدل پنج عاملی شخصیت:
۴۰	.....	صفات شخصیتی، مصرف مواد:
۴۰	.....	مقدمه:
۴۸	.....	رویارویی با استرس و سبک های حل مسأله
۵۱	.....	حل مسأله و شیوه مقابله با استرس
۵۳	.....	الف) جهت گیری به مسأله:
۵۵	.....	ب) مهارتهای حل مسأله:
۵۶	.....	سبک های حل مسأله و اعتیاد
۶۰	.....	سبک های حل مسأله و صفات شخصیتی
۶۳	.....	پیشینه تحقیق
۶۳	.....	سابقه پژوهش در ایران
۶۶	.....	تحقیقات خارجی:
۷۱	.....	فصل سوم: روش تحقیق
۷۲	.....	مقدمه
۷۲	.....	طرح پژوهش
۷۳	.....	جامعه و نمونه آماری
۷۴	.....	روش نمونه گیری

۷۴	پرسشنامه شخصیتی NEO فرم کوتاه (NEO-FFI)
۷۸	مقیاس شیوه حل مسأله کسیدی و لانگ :
۸۱	سیاهه ی استرس زندگی هولمز- راهه:
۸۲	پرسشنامه واحدهای پذیرش و پیگیری معتادین خودمعرف (فرم کوتاه):
۸۲	روش اجرای پژوهش
۸۳	روش آماری تحلیل داده ها
۸۴	فصل چهارم: نتایج تحقیق
۸۵	مقدمه
۸۵	یافته های توصیفی
۸۵	توزیع درصد فراوانی متغیرهای جمعیت شناختی
۸۶	توزیع درصد فراوانی وضعیت تأهل
۸۸	توزیع درصد فراوانی وضعیت تحصیلی:
۹۱	توزیع درصد فراوانی وضعیت شغلی:
۹۴	توزیع درصد فراوانی وضعیت سنی:
۹۷	توزیع پراکندگی متغیرها
۱۱۱	یافته های استنباطی
۱۱۱	بررسی پیش فرض فرضیه اول:
۱۱۲	آزمون لون:
۱۱۳	بررسی پیش فرض فرضیه دوم:
۱۱۴	آزمون لون:
۱۱۵	بررسی پیش فرض فرضیه سوم:

۱۱۶	آزمون لون:
۱۱۷	بررسی پیش فرض فرضیه چهارم:
۱۱۸	آزمون لون:
۱۱۹	بررسی پیش فرض فرضیه پنجم:
۱۲۰	آزمون لون:
۱۲۱	بررسی فرضیه ها:
۱۲۳	فرضیه ششم:
۱۲۵	آزمون لون:
۱۲۶	فرضیه هفتم:
۱۲۷	آزمون لون:
۱۲۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۳۰	بحث در نتایج
۱۳۰	فرضیه اول:
۱۳۲	فرضیه دوم:
۱۳۴	فرضیه سوم:
۱۳۷	فرضیه چهارم:
۱۳۹	فرضیه پنجم:
۱۴۲	فرضیه ششم:
۱۴۴	فرضیه هفتم:
۱۴۶	محدودیت های تحقیق
۱۴۷	پیشنهادهای نظری و پژوهشی

پیشنهاد کاربردی..... ۱۴۸

منابع..... ۱۴۹

منابع فارسی..... ۱۵۰

منابع انگلیسی..... ۱۵۷

پیوست (ضمائم)..... ۱۵۹

پرسشنامه شخصیتی نئو فرم کوتاه (NEO-FFI)

مقیاس شیوه های مسئله گشایی لانگ و کسیدی

سیاهه ی رخدادهای استرس زای زندگی هولمز - راهه

چکیده انگلیسی (ABSTRACT)

فرم شماره ۱

فرم شماره ۲

فهرست اشکال، جداول و نمودار ها

- شکل (۲-۲) سه الگو از رابطه شخصیت، مقابله و ناسازگاری ۶۲
- جدول (۲-۱) ملاک های تشخیصی برای وابستگی به مواد ۲۳
- جدول (۲-۲) ملاکهای تشخیصی برای سوء مصرف مواد ۲۴
- جدول شماره (۲-۲) توصیف ابعاد پنج گانه شخصیتی ۳۹
- جدول (۳-۱) مقادیر آلفای کرونباخ به دست آمده برای NEO-FFI و ابعاد آن ۷۸
- جدول (۳-۲) ضرایب آلفای کرونباخ و میانگین همبستگی درونی ماده ها برای زیرمقیاس های شیوه حل مسأله ۸۰
- جدول (۱-۴) توزیع فراوانی وضعیت تأهل در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۸۶
- جدول (۲-۴) توزیع فراوانی وضعیت تحصیلی در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۸۹
- جدول (۳-۴) توزیع فراوانی وضعیت شغلی در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۹۲
- جدول (۴-۴) توزیع فراوانی وضعیت سنی در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۹۵
- جدول (۴-۵) توزیع پراکندگی میزان استرس تجربه شده در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۹۸
- جدول (۴-۶) توزیع پراکندگی سبک های حل مسأله (نمره کل) در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۹۹
- جدول (۴-۷) توزیع پراکندگی درماندگی در حل مسأله گروه های وابسته به مواد و به هنجار ۱۰۰
- جدول (۴-۸) توزیع پراکندگی مهارگری حل مسأله در گروه آزمایش و کنترل ۱۰۱
- جدول (۴-۹) توزیع پراکندگی حل مسأله خلاقانه در گروه های وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۲
- جدول (۴-۱۰) توزیع پراکندگی اعتماد در حل مسأله گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۳
- جدول (۴-۱۱) توزیع پراکندگی سبک اجتنابی در گروه های وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۴
- جدول (۴-۱۲) توزیع پراکندگی سبک گرایشی در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۵
- جدول (۴-۱۳) توزیع پراکندگی بعد روان رنجورخویی N در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۶
- جدول (۴-۱۴) توزیع پراکندگی بعد برون گرایی E در گروه های وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۷
- جدول (۴-۱۵) توزیع پراکندگی بعد انعطاف پذیری O در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۸
- جدول (۴-۱۶) توزیع پراکندگی بعد باوجدان بودن C در گروههای وابسته به مواد و بهنجار ۱۰۹

- جدول (۴-۱۷) توزیع پراکندگی بعد دلپذیر بودن A گروههای وابسته به مواد و بهنجار ... ۱۱۰
- جدول (۴-۱۸) آمار توصیفی بعد روان رنجور خوبی N ۱۱۲
- جدول (۴-۱۹) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۱۳
- جدول (۴-۲۰) آمار توصیفی بعد برون گرایی (E) ۱۱۴
- جدول (۴-۲۱) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۱۴
- جدول (۴-۲۲) آمار توصیفی بعد باوجدان بودن (C) ۱۱۵
- جدول (۴-۲۳) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۱۶
- جدول (۴-۲۴) آمار توصیفی بعد دلپذیر بودن (A) ۱۱۷
- جدول (۴-۲۵) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۱۸
- جدول (۴-۲۶) آمار توصیفی بعد انعطاف پذیری (O) ۱۱۹
- جدول (۴-۲۷) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۲۰
- جدول (۴-۲۸): آزمون مانوآ (MANOVA) (تحلیل واریانس چند متغیره) برای مقایسه عوامل شخصیتی در دو گروه وابسته به مواد و بهنجار (فرضیه یک یا پنج) ۱۲۲
- جدول (۴-۲۹) آمار توصیفی شیوه های حل مسأله ۱۲۳
- جدول (۴-۳۰) آمار توصیفی خرده مقیاس های شیوه های حل مسأله ۱۲۴
- جدول (۴-۳۱) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۲۵
- جدول (۴-۳۲) آزمون t سبک های حل مسأله ۱۲۶
- جدول (۴-۳۳) آمار توصیفی میزان استرس تجربه شده ۱۲۷
- جدول (۴-۳۴) آزمون لون در خصوص برابری واریانس های خطا ۱۲۸
- جدول (۴-۳۵) آزمون t سبک های حل مسأله ۱۲۸
- نمودار (۴-۱) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی وضعیت تأهل در افراد وابسته به مواد ۸۷
- نمودار (۴-۲) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی وضعیت تأهل در افراد بهنجار ۸۷
- نمودار (۴-۳) توزیع فراوانی و پراکندگی وضعیت تحصیلی در افراد وابسته به مواد ۹۰
- نمودار (۴-۴) توزیع فراوانی و پراکندگی وضعیت تحصیلی در افراد بهنجار ۹۰
- نمودار (۴-۵) توزیع فراوانی و پراکندگی وضعیت شغلی در افراد وابسته به مواد ۹۳
- نمودار (۴-۶) توزیع فراوانی و پراکندگی وضعیت شغلی در افراد بهنجار ۹۳
- نمودار (۴-۷) توزیع فراوانی و پراکندگی وضعیت سنی در گروه وابسته به مواد ۹۶
- نمودار (۴-۸) توزیع فراوانی و پراکندگی وضعیت سنی در گروه بهنجار ۹۶
- نمودار (۴-۹) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی میزان استرس تجربه شده گروه وابسته به مواد ۹۸
- نمودار (۴-۱۰) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی میزان استرس تجربه شده گروه بهنجار ... ۹۸

- نمودار (۴-۱۱) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی سبک های حل مسأله (نمره کل) در گروه وابسته به مواد ۹۹
- نمودار (۴-۱۲) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی سبک های حل مسأله (نمره کل) در گروه کنترل ۹۹
- نمودار (۴-۱۳) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی درماندگی در حل مسأله گروه وابسته به مواد ۱۰۰
- نمودار (۴-۱۴) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی درماندگی در حل مسأله گروه بهنجار ۱۰۰
- نمودار (۴-۱۵) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی مهارگری حل مسأله در گروه آزمایش ۱۰۱
- نمودار (۴-۱۶) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی مهارگری حل مسأله در گروه کنترل ۱۰۱
- نمودار (۴-۱۷) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی حل مسأله خلاقانه در گروه وابسته به مواد ۱۰۲
- نمودار (۴-۱۸) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی حل مسأله خلاقانه در گروه بهنجار ۱۰۲
- نمودار (۴-۱۹) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی اعتماد در حل مسأله گروه وابسته به مواد ۱۰۳
- نمودار (۴-۲۰) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی اعتماد در حل مسأله گروه بهنجار ۱۰۳
- نمودار (۴-۲۱) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی سبک اجتنابی در افراد وابسته به مواد ... ۱۰۴
- نمودار (۴-۲۲) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی سبک اجتنابی در گروه بهنجار ۱۰۴
- نمودار (۴-۲۳) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی سبک گرایشی در گروه وابسته به مواد .. ۱۰۵
- نمودار (۴-۲۴) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی سبک گرایشی در گروه بهنجار ۱۰۵
- نمودار (۴-۲۵) توزیع فراوانی و پراکندگی بعد روان رنجورخویی N در گروه وابسته به مواد ۱۰۶
- نمودار (۴-۲۶) توزیع فراوانی و پراکندگی بعد روان رنجورخویی N در گروه بهنجار ۱۰۶
- نمودار (۴-۲۷) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد برون گرایی E گروه وابسته به مواد ۱۰۷
- نمودار (۴-۲۸) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد برون گرایی E گروه بهنجار ۱۰۷
- نمودار (۴-۲۹) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد انعطاف پذیری O در گروه وابسته به مواد ۱۰۸
- نمودار (۴-۳۰) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد انعطاف پذیری O در گروه بهنجار ۱۰۸
- نمودار (۴-۳۱) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد با وجدان بودن C در گروه وابسته به مواد ۱۰۹
- نمودار (۴-۳۲) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بع با وجدان بودن C در گروه بهنجار ۱۰۹
- نمودار (۴-۳۳) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد دلپذیربودن A گروه وابسته به مواد. ۱۱۰
- نمودار (۴-۳۴) توزیع فراوانی و توزیع پراکندگی بعد دلپذیربودن A گروه بهنجار ۱۱۰

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

وابستگی به مواد مخدر و داروها به عنوان یک آسیب اجتماعی در مبحث آسیب شناسی اجتماعی و یک اختلال روانی در چهار چوب طبقه بندی های روانپزشکی یکی از بزرگترین معضلات جوامع بشری است که در بسیاری از کشورها، قشر مولد و جوان را مورد هدف قرار داده است و از این طریق مضرات اجتماعی، اقتصادی و فردی بسیاری را به بار آورده است، به ویژه هنگامی که این عوامل در سه بعد شناختی، رفتاری و احساس (نگرشی) در بروز پدیده دخالت داشته باشد. وابستگی به مواد یا اعتیاد نیز پدیده ای پیچیده است که با عوامل گوناگون اجتماعی، روان شناختی و فیزیولوژیکی در هم می آمیزد و نادیده انگاشتن هر یک از عوامل به منزله ی توجهی به یک مشکل بزرگ محسوب می گردد. از این رو برای سبب شناسی وابستگی به مواد در افراد هر جامعه باید شناخت دقیقی از عوامل روانی، تربیتی، فرهنگی و اقتصادی آن جامعه کسب گردد. شخصیت به عنوان عاملی تعیین کننده، که تمامی رفتارهای انسان را در عرصه زندگی شخصی و اجتماعی تحت تاثیر قرار می دهد، می تواند (گاهی در اثر صفات و ویژگی های ناسازگارانه) فرد و اطرافیان وی را با مشکل جدی مواجه کند. رویکردهای مختلفی به بررسی رابطه بین شخصیت و اعتیاد پرداخته اند که هر کدام بعدی از ابعاد مسئله را مورد نظر قرار داده اند. از این جمله می توان به نظریه سرشتی لومبروزو^۱، روان تحلیل گری فروید و محیط گرایی اشاره نمود.

---

^۱ - Lambroso

این رابطه را می توان با دیدگاههای جدید شخصیت نیز بررسی نمود. رویکرد صفات یکی از دیدگاههای مطرح در حوزه شخصیت است که در سالهای اخیر به طور جامع با مدل پنج عاملی ارائه شده است.

مطالعه در رابطه بین اعتیاد و شخصیت جدا از سایر عوامل چندان مفید نخواهد بود (کولمن)^۲، ترجمه میر فخرایی، (۱۳۷۸)، از طرفی فشار روانی بخشی از زندگی انسانی بوده، هر فردی فشار روانی را در زندگی خود تجربه می کند و پاسخ افراد نیز به این فشارها به عنوان سبک های مقابله ای شخصی، متفاوت است.

مطابق مدل مقدماتی کوپر^۳ از فشار روانی (۱۹۸۱)، به نقل از پاول و اینرایت^۴، ترجمه بخشی پور و صبوری مقدم، (۱۳۷۸). برخی از ویژگی های فردی و همچنین یک دسته از عوامل محیطی، ادراک فرد از فشار روانی را تحت تاثیر قرار می دهد. پاسخ های افراد به منابع فشار روانی، به دو گروه تقسیم می شود: نخست پاسخ های سازگارانه؛ یعنی آن دسته از اعمال و رفتارهایی که به فرد کمک می کند فشار روانی را کاهش دهد و دسته دوم پاسخ های ناسازگارانه؛ یعنی اعمال و رفتارهایی که فرد را در وضعیت بی ثباتی قرار می دهند.

---

^۲ - Kolman

^۳ - Copper

^۴ - Pawel and enright

اجتناب از موقعیت هایی که موجب اضطراب می شود، پرخاشگری، افراط در مصرف الکل، مشکلات جسمی و پذیرش نقش بیمار، وابستگی به آرام بخش ها، اعتیاد دارویی و وابستگی به مواد از اثرات بلند مدت اتخاذ راهبردهای ناسازگارانه می باشد (به نقل از همان منبع).

با توجه به آنچه بیان شد این مطالعه سعی دارد با مطالعه رابطه استرس و هیجانهای منفی تجربه شده و تیپ شخصیتی بر شناخت عوامل همبسته با وابستگی به مواد پرتوی بیفکند.

بیان مسئله

با آنکه طبقه بندی ها درباره علل موثر بر گرایش افراد به سود مصرف داروها و مواد، گوناگون و متنوع است با این حال عوامل موثر در سبب شناسی اعتیاد را می توان به دو دسته عوامل برون فردی (موقعیتی) و درون فردی (درونی، نگرشی) تقسیم نمود. از جمله برون فردی می توان به موقعیت های نامطلوب زندگی، در دسترس بودن مواد، بیکاری، تاثیر گروه همسالان، محیط های ناهنجار و سابقه سوء مصرف توسط اعضای خانواده و طبقه اقتصادی اجتماعی فرد اشاره نمود.

عوامل برون فردی نیز در برگیرنده عوامل زیستی و روان شناختی همچون استعداد ارثی، اختلالات روانی، پرخاشگری، صفات شخصیتی، اعتماد به نفس پایین نگرش مثبت به تاثیر مواد بر فرد، و